

Asia C-143/20**Ennakkoratkaisupyynnöstä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukaisesti laadittu tiivistelmä****Jättämispäivä:**

24.3.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Varsovan Warszawa-Wolan kaupunginosan piirioikeus, Puola)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

24.3.2020

Kantaja:

A

Vastaaja:

O

Pääasian kohde

Pääasiassa on kyse maksukanteesta, joka perustuu siihen, että vastaajan työntekijän väitetään johtaneen harhaan kantajaa sijoitusrahastoon sidotun henkivakuutus sopimuksen tekemisen yhteydessä.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen kysymys koskee vakuutetulle kuluttajalle ilmoitettavien tietojen laajuutta silloin, kun on kyse henkivakuutus sopimuksista, jotka on sidottu sellaiseen sijoitusrahastoon, jonka perustana ovat johdannaiset.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II) 25.11.2009 annetun Euroopan parlamentin ja

neuvoston direktiivin 2009/138/EY (uudelleenlaadittu toisinto) (EUVL L 335, 17.12.2009, s. 1; jäljempänä direktiivi 2009/138/EY) 185 artiklan 3 kohdan i alakohdasta ja henkivakuutuksesta 5.11.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/83/EY – – (jäljempänä direktiivi 2002/83/EY), 36 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä liitteessä III olevan A kohdan 12 alakohdan kanssa, tulkittava siten, että kun on kyse sellaiseen sijoitusrahastoon (vakuutusrahastoon) sidotuista henkivakuutus sopimuksista, joiden perustana ovat johdannaiset (tai strukturoidut rahoitusvälineet, joihin sisältyy johdannaisia), vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja (joka tarjoaa tällaisen vakuutuksen, myy vakuutustuotteen, ”myy” vakuutuksen) on velvollinen ilmoittamaan vakuutetulle kuluttajalle tiedot kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen (johdannainen tai strukturoitu rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen) luonteesta, tyyppierittelyn ja ominaispiirteet (englanniksi ”indication of the nature”, saksaksi ”Angabe der Art”, ranskaksi ”indications sur la nature”) vai riittääkö, että ilmoitetaan ainoastaan perustana olevien varojen laji, ilmoittamatta tämän välineen ominaispiirteitä?

2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan, että vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja (joka tarjoaa tällaisen vakuutuksen, myy vakuutustuotteen, ”myy” sijoitusrahastoon eli vakuutusrahastoon sidotun vakuutuksen) on velvollinen ilmoittamaan kuluttajalle tiedot kohde-etuuden (johdannainen tai strukturoitu rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen) luonteesta, tyyppierittelyn ja ominaispiirteet, onko direktiivin 2009/138/EY 185 artiklan 3 kohdan i alakohdasta ja direktiivin 2002/83/EY 36 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä liitteessä III olevan A kohdan 12 alakohdan kanssa, tulkittava siten, että vakuutetulle kuluttajalle kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen (johdannaisen tai strukturoidun rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen) luonteesta, tyyppierittelystä ja ominaispiirteistä ilmoitettavien tietojen on sisällettävä samat tiedot eli vastaavat kuin rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta 21.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/39/EY (EUVL 2004, L 145, s. 1) – – (jäljempänä direktiivi 2004/39/EY) 19 artiklan 3 kohdassa ja rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta 15.5.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/65/EU (EUVL 2014, 12.6.2014, L 173, s. 349–496) 24 artiklan 4 kohdassa (jäljempänä direktiivi 2014/65/EU) vaaditaan, toisin sanoen monitahoista tietoa johdannaisista ja ehdotetuista sijoitusstrategioista; tähän tulisi sisältyä asianmukaista neuvontaa ja varoituksia kyseisiin rahoitusvälineisiin tehtäviin sijoituksiin ja erityisiin sijoitusstrategioihin sisältyvistä riskeistä, mukaan lukien erityisesti tiedot vakuutuksenantajan tai laskenta-asiamiehen soveltamasta kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen arvonmääritysmenetelmästä vakuutusturvan kestoaikana, tiedot johdannaiseen ja sen liikkeeseenlaskijaan liittyvistä riskeistä, mukaan lukien tiedot johdannaisen arvon ajallisista

muutoksista, erityisistä tekijöistä, jotka ovat ratkaisevia näissä muutoksissa, ja niiden vaikutuksen asteesta arvoon?

3. Onko direktiivin 2009/138/EY 185 artiklan 4 kohtaa tulkittava siten, että kun on kyse sellaisista sijoitusrahastoon (vakuutusrahastoon) sidotuista säästöhenkivakuutussopimuksista, jossa rahaston perustana on johdannainen (tai strukturoitu rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen), vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja (joka tarjoaa tällaisen vakuutuksen, myy vakuutustuotteen, ”myy” vakuutuksen) on velvollinen ilmoittamaan vakuutettuna olevalle kuluttajalle samat tiedot eli vastaavat kuin direktiivin 2004/39/EY 19 artiklan 3 kohdassa ja direktiivin 2014/65/EU 24 artiklan 4 kohdassa vaaditaan, toisin sanoen monitahoista tietoa johdannaisista ja ehdotetuista sijoitusstrategioista; tähän tulisi sisältyä asianmukaista neuvontaa ja varoituksia kyseisiin rahoitusvälineisiin tehtäviin sijoituksiin ja erityisiin sijoitusstrategioihin sisältyvistä riskeistä, mukaan lukien erityisesti tiedot vakuutuksenantajan tai laskenta-asiamiehen soveltamasta kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen arvonmäärittämismenetelmästä, tiedot johdannaiseen ja sen liikkeeseenlaskijaan liittyvistä riskeistä, mukaan lukien tiedot johdannaisen arvon ajallisista muutoksista, erityisistä tekijöistä, jotka ovat ratkaisevia näissä muutoksissa, ja niiden vaikutuksen asteesta arvoon?
4. Jos toiseen tai kolmanteen (tai näihin molempiin kysymyksiin) vastataan myöntävästi, onko se, että vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja, joka tarjoaa henkivakuutuksen, johon on sidottu sijoitusrahasto (vakuutusrahasto), ei ilmoita vakuutettuna olevalle kuluttajalle vaadittuja (toisessa ja kolmannessa kysymyksessä mainittuja) tietoja tarjottaessa kuluttajalle vakuutusta, sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (”sopimattomia kaupallisia menettelyitä koskeva direktiivi”) – – 5 artiklassa tarkoitettu sopimaton kaupallinen menettely, vai onko vaadittujen tietojen ilmoittamatta jättäminen tämän direktiivin 7 artiklassa tarkoitettu harhaanjohtava kaupallinen menettely?
5. Jos sekä toiseen että kolmanteen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko se, että vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja (joka tarjoaa tällaisen vakuutuksen, myy vakuutustuotteen, ”myy” sijoitusrahastoon (vakuutusrahastoon) sidotun henkivakuutuksen, ei selkeästi kerro kuluttajalle, että sijoitusrahaston (vakuutusrahaston) varat on sijoitettu johdannaisiin (tai strukturoituihin rahoitusvälineisiin, joihin sisältyy johdannaisia), sopimattomia kaupallisia menettelyitä koskevan direktiivin 5 artiklassa tarkoitettu sopimaton kaupallinen menettely, vai onko vaadittujen tietojen antamatta jättäminen tämän direktiivin 7 artiklassa tarkoitettu harhaanjohtava kaupallinen menettely?

6. Jos sekä toiseen että kolmanteen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko se, että vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja, joka tarjoaa sijoitusrahastoon (vakuutusrahastoon) sidotun henkivakuutuksen, ei selvitä kuluttajalle yksityiskohtaisesti sen välineen tarkkoja ominaispiirteitä, johon sijoitusrahaston (vakuutusrahaston) varat on sijoitettu, eli erityisesti ei anna tietoja tällaisen välineen toimintaperiaatteista, jos kyseessä on johdannainen (tai strukturoitu rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen), sopimattomia kaupallisia menettelyitä koskevan direktiivin 5 artiklassa tarkoitettu sopimaton kaupallinen menettely, vai onko vaadittujen tietojen antamatta jättäminen tämän direktiivin 7 artiklassa tarkoitettu harhaanjohtava kaupallinen menettely?

Viitattut unionin oikeuden säännökset

Vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 25.11.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/138/EY (Solvenssi II), erityisesti 185 artikla;

Henkivakuutuksesta 5.11.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/83/EY (EYVL L 345, s. 1), erityisesti 36 artikla ja liite III;

Rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta 15.5.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/65/EU, erityisesti 24 artiklan 4 kohta;

Rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta 21.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/39/EY, erityisesti 2 artikla ja 19 artikla;

Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY, erityisesti 2 artikla, 3 artikla, 5 artikla, 6 artikla, 7 artikla ja liite II

Viitattut kansallisen oikeuden säännökset

Sopimattomien markkinakäytäntöjen torjumisesta 23.8.2007 annettu laki (ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym), erityisesti 4–6 §;

Vakuutustoiminnasta 22.5.2003 annettu laki (Ustawa o działalności ubezpieczeniowej; jäljempänä vakuutustoimintalaki), erityisesti 2 §, 12 § ja 13 §;

23.4.1964 annettu siviililaki (Kodeks cywilny), erityisesti 805 § ja 808 §.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Kantajana oleva kuluttaja allekirjoitti ilmoituksen liittymisestä ryhmähenkivakuutus sopimukseen (kuoleman- ja elämänvaravakuutus), joka on sidottu vakuutusrahastoon XXX ja jonka ovat tehneet vastaaja O ja TU na Życie. TU na Życie oli tässä sopimuksessa vakuutuksenantaja ja vastaaja O vakuutuksenottaja, kun taas kantaja olisi siinä vakuutettuna.
- 2 Kantaja oli vakuutettu 8.10.2010 alkaen, mikä vahvistettiin todistuksella. Kantajan piti kuulua vakuutus sopimuksen piiriin 15 vuotta. Sen vuoksi kantaja sitoutui maksamaan vakuutuksenantajan tilille ensimmäisen vakuutusmaksun määrältään 4 500 Puolan zlotya (PLN) ja juoksevia kuukausittain maksettavia vakuutusmaksuja, joiden määrä olisi 124 PLN. Kantaja maksoi vakuutuksenantajan tilille sopimuksen perusteella yhteensä 14 420 PLN.
- 3 Sopimukseen sovelletaan vakioehtoja, joita ovat vakuutuksen XXX ehdot, maksu- ja limiittitaulukko, vakuutusrahasto XXX:n säännöt sekä liittymisilmoitus ja sen liite.
- 4 Vakuutusyrittäjä sitoutui maksamaan etuudet, jos kantaja kuolee tai jos kantaja on elossa vastuuajan päättymiseen asti. Asiakirjojen mukaan sopimuksen tarkoituksena oli vakuutetun (kuluttajan, kantajan) varojen kerääminen ja sijoittaminen käyttäen jaettua vakuutusrahastoa. Vakuutusrahasto muodostui maksetusta ensimmäisestä vakuutusmaksusta ja maksetuista juoksevista vakuutusmaksuista (joista perittiin hallinnollinen maksu).
- 5 Sopimuksen alussa maksettu ensimmäinen vakuutusmaksu oli 20 prosenttia sijoitetusta vakuutusmaksusta eli kaikkien niiden vakuutusmaksujen yhteismäärästä, jotka kantajan olisi maksettava sopimuksen koko kestoajaksi. Sijoitettu vakuutusmaksu oli 22 500 PLN.
- 6 Rahaston tarkoituksena oli lisätä rahaston varojen määrää siihen sijoitetun määrän kasvun kautta ja sijoitetun vakuutusmaksun suojaaminen vastuuajan päättyessä eikä vakuutuksenantaja taannut tämän tavoitteen saavuttamista. Jaetun vakuutusrahaston varat oli sijoitettu 100 prosenttiin asti B1:n liikkeeseen laskemiin todistuksiin, joiden tuotto perustuu B2-indeksiin. Näiden todistusten arvonmääritys olisi suoritettu Puolan zloiteissa.
- 7 Sääntöihin sisältyy tieto, että todistuksiin tehtävään sijoitukseen liittyy liikkeeseenlaskijan luottoriski. Tällä riskillä tarkoitetaan mahdollisuutta, että liikkeeseenlaskija ei pysty pysyvästi tai tilapäisesti hoitamaan velkaa, mukaan lukien lunastamaan liikkeeseen laskettuja todistuksia. Ilmoitettiin, että B3 muodostaa indeksin. Tarkoitus oli saada dynaamisesti mukautettu vastuu kehittyvien maiden osakemarkkinoilla ja Yhdysvaltojen joukkovelkamarkkinoilla. Indeksiiin sovellettu sijoitusstrategia on sellainen, että jos osakemarkkinoilla on

noususuuntaus, vastuu näillä markkinoilla lisääntyy, mutta jos on laskusuuntaus, lisääntyy vastuu Yhdysvaltojen joukkovelkakirjamarkkinoilla.

- 8 Vastuuajan päätyttyä tilin arvo laskettaisiin todistusten arvon pohjalta. Vastuuajan päättyessä todistukset varmistivat suojan nimellisarvolle, joka vastaa sijoitettua vakuutusmaksua sopimuskauden päättymispäivänä.
- 9 Sopimuksen 15-vuotisen voimassaoloajan päätyttyä kantaja saisi etuuden, joka vastaisi määrältään tilin arvoa lunastuspäivänä. Sääntöjen mukaan tämä arvo olisi vähintään määrä, joka vastaa sijoitettua vakuutusmaksua, johon on lisätty indeksin mahdollinen positiivinen muutos.
- 10 Indeksin arvon laskutapaa ei määritelty sopimuksessa. Kyseinen indeksi voitiin korvata korvaavalla indeksillä, jos alkuperäinen indeksi lakkautettaisiin. Sopimuksessa ei määritelty korvaavan indeksin laskutapaa eikä siinä myöskään tarkennettu sitä, milloin alkuperäinen indeksi voitaisiin lakkauttaa, eikä sitä, kuka tekisi tältä osin päätöksen.
- 11 Kantajalla oli oikeus irtisanoa sopimus ennen 15-vuotisen sopimuskauden päättymistä. Tällaisessa tapauksessa vastaaja sitoutuisi täysimääräiseen lunastukseen. Tällöin vakuutusenantajan tai vakuutusnottajan olisi palautettava vakuutetulle määrä, joka vastaa tilin arvoa, josta on vähennetty selvitysmaksu, joka on 75 prosenttia varoista, jos sopimus irtisanottaisiin sopimuksen voimassaoloajan ensimmäisenä, toisena, kolmantena tai neljäntenä vuonna, ja josta vähennettäisiin asteittain pienempi prosenttiosuus kantajan maksamista varoista, jos sopimus irtisanottaisiin seuraavina voimassaolovuosina.
- 12 Rahaston osuuksien arvo laskettiin siten, että koko rahaston nettovarojen arvo jaettiin rahaston kaikkien osuuksien lukumäärällä. Koko rahaston nettovarojen laskentatapa määrättiin säännöissä. Laskenta perustuisi markkina-arvoon, joka sallii arvon luotettavan kuvaamisen noudattaen arvon määrittämisessä varovaisuusperiaatetta.
- 13 Sopimuksessa ei määritelty periaatteita, joiden mukaan rahaston osuuksien arvo määritettiin, eikä periaatteita, joiden mukaan koko rahaston nettovarot määritettiin, eikä määritelty niiden todistusten arvon määrittämisestä koskevia periaatteita, joihin rahaston varat sijoitettaisiin.
- 14 Ensimmäinen vakuutusmaksu muunnettiin rahaston osuuksiksi tiukasti sopimuksessa määritellyn 200 PLN:n suuruisen osuuden alkuarvon muuntokertoimen mukaan määrältään. Tilin seuraavien toimien yhteydessä, eli kun kuukausittaisten juoksevien vakuutusmaksujen maksaminen oli alkanut, varojen muuntaminen rahaston osuuksiksi ja kaikkien vakuutetun tilille merkittyjen osuuksien arvon muuntaminen suoritettiin kantajan mukaan selittämättömällä tavalla, mikä johtui siitä, että vakuutusenantaja omaksui sellaisen kyseisen päivän osuuksien arvon laskentatavan, jonka vain vakuutusenantaja tuntee.

- 15 Sopimuksen oltua voimassa yli seitsemän vuotta kantaja ilmoitti luopuvansa siitä sijoitettujen varojen huomattavien arvonmenetysten vuoksi.
- 16 Sopimus päätettiin. Kantajan tilin arvo oli 9 045,67 PLN (maksettujen varojen arvo laski; yhteensä 14 420 PLN määrästä vähennettiin perityt maksut) 28.6.2017. Tästä määrästä vähennettiin 20 prosentin suuruinen selvitysmaksu eli 1 809,13 PLN. Loppujen lopuksi vakuutuksenantaja palautti kantajalle 7 236,54 PLN.
- 17 Kantaja vaatii pääasiassa 5 373,33 PLN:n suuruisen määrän maksamista osana hänelle aiheutunutta vahinkoa (7 183,46 PLN).
- 18 Kuultu todistaja, joka on vastaajan entinen työntekijä, totesi käyttäneensä myyntiprosessissa vakuutuksenantajan toimittamia aineistoja. Keskusteltiin tuottomahdollisuuksista. Todistaja esitteli säännöt, vakuutuksen yleiset ehdot sekä maksuja ja palkkioita koskevat ehdot. Tällaiset asiakirjat toimitettiin vakuutettuna olevalle kuluttajalle tulosteena tai sähköpostitse lähetettynä tiedostona. Asiakkaalla oli mahdollisuus tutustua vapaasti asiakirjoihin tapaamisissa tai kotona.
- 19 Todistajan mukaan tällaisen tuotteen ostaminen perustui sijoittamiseen.
- 20 Todistaja totesi keskustelleensa asiakkaan kanssa tuotteesta. Hän keskusteli maksu- ja limiittitaulukon maksuista. Hän kertoi tuotteesta sen verran kuin asiakirjoista eli säännöistä ja yleisistä sopimusehdoista käy ilmi. Hän kertoi, että kauden päättyessä oli olemassa takuu pääomalle hallinnointikustannusten vähentämisen jälkeen. Todistaja ei kertonut, että se on pankkitalletus. Hän ei muistanut, sanoiko hän sen tässä asiassa konkreettisesti kantajalle. Hän kertoi, että tähän tuotteeseen ei sisältynyt tuottotakuuta.
- 21 Todistaja ei taannut sopimuksessa koko määrän maksamista minä tahansa ajankohtana. Todistaja kertoi maksamisen riippuvan määritetystä arvosta kyseisenä ajankohtana.
- 22 Todistaja totesi, että hän ei itsekään tiennyt kaikkea, ja kertoi, että automyyjää vastaavasti hän kertoi sen, mitä hänen saamassaan aineistossa oli. Hän kertoi, että pääomatakuu koski kauden päättymistä, sen sijaan kauden kuluessa arvonmääritys tapahtui siten, että vähennettiin selvitysmaksu. Oli olemassa tunnuslause ”Pääoman 100-prosenttinen suoja”.
- 23 Todistaja totesi indekseistä, että hän ei täysin tiennyt, mistä niissä on kyse. Hän myönsi, että joutuisi itsekin asiakirjoja lukiessaan (taloustieteilijänä) keskittymään ymmärtääkseen ne.
- 24 Todistaja ei tiennyt sitä, suojasiko sopimus indeksin muutokselta, rahaston lakkauttamiselta, liikkeeseenlaskijan maksukyvyttömyydeltä ja maksujen määrän muuttamiselta, ja totesi, että se olisi tarkistettava asiakirjoista.
- 25 Todistaja kertoi selvitysmaksuista ja niiden laskentatavasta.

- 26 Todistaja kertoi, että varat on sijoitettu ”indeksiin”. Todistaja selvitti esityksessään, miten se tapahtuu.
- 27 Todistaja ei pystynyt ilmoittamaan, mihin varat konkreettisesti tässä tuotteessa oli sijoitettu.
- 28 Todistaja ei kertonut asiakkaille, miten rahaston omaisuuserien arvo määritetään. Hän kertoi, ettei kykenisi kertomaan tätä, koska tätä hoitavat tutkinnon suorittaneet sijoitusneuvojat, jotka vastaavat näistä välineistä kyseisessä rahoituslaitoksessa.
- 29 Kantaja halusi sijoittaa varojaan. Hänen mukaansa vakuutusriskejä ei käsitelty. Hän väitti saaneensa takeet siitä, että hänelle maksetaan takaisin vähintään maksettu määrä.
- 30 Kantaja ymmärsi tämän siten, että hän saa takaisin vähintään maksamansa määrän minä tahansa ajankohtana ja että 15 vuoden kuluttua hän saa myös korot. Jos kantaja olisi tiennyt voivansa menettää osan varoista, hän ei olisi päätenyt tekemään tällaista sijoitusta.
- 31 Kantaja kyseenalaisti todistajan kertomusten todenperäisyyden, esitti erilaisen kulun tapaamisesta todistajan kanssa ja tuotteen ostamisesta. Kantaja kertoi, että hän ei saanut asiakirjoja, joihin todistaja viittasi.
- 32 Tuomioistuin luottaa kuitenkin todistajaan, sillä kantajalla on intressi tämän asian ratkaisun lopputulokseen, ja hän on lisäksi vahvistanut asiakirjojen vastaanottamisen allekirjoittamallaan ilmoituksella.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 33 Kantaja vetosi siihen, että vastaajan työntekijä on myyntiprosessin aikana johtanut harhaan. Hän katsoo joutuneensa vastaajan sopimattomien markkinakäytäntöjen ja erityisesti väärin perustein tapahtuvan myynnin kohteeksi.
- 34 Yksi syistä, joita kantaja pitää kanteensa perusteina, on hänen johtamisensa harhaan niiden sijoitusten luonteen osalta, joihin hänen varansa sijoitettaisiin. Kantaja toteaa, että hänelle vakuutettiin, että kyseiset varat jäädytettiin vakuutusenantajan erityiselle tilille, joka vastaa pankkitalletusta. Sijoituksen väitettiin olevan turvallinen ja vakaa, mutta todellisuudessa kantajan varat sijoitettiin muihin omaisuuseriin.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntö perusteista

- 35 Vakuutus- ja jälleenvakuutuslainsäädäntöä on huomattavissa määrin yhdenmukaistettu direktiivillä 2009/138/EY. Vakuutusyhtiöihin ei sovelleta direktiiviä 2014/65/EU (eikä direktiiviä 2004/39/EY). Kilpailu- ja kuluttajansuojalainsäädäntö on jo vuosia ollut Euroopan unionin kiinnostuksen

kohde. Direktiivi 2005/29/EY annettiin jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen lähentämiseksi tällä alalla.

- 36 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tukeutui vakuutustoimintalailla täytäntöönpantuihin direktiiveihin edellä mainittujen vakuutustoimintalain kansallisten säännösten ja erityisesti sen 13 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan sekä 13 §:n 4 momentin 3 kohdan (sopimuksen pakollisten osatekijöiden osalta, joita ovat vakuutuksenantajan ja vakuutuksenottajan eli vakuutuksen myyjän tiedonantovelvollisuudet kuluttajalle eli asiakkaalle) tulkitsemiseksi asianmukaisesti ja unionin oikeuden mukaisesti.
- 37 Ennakkoratkaisua pyytävälle tuomioistuimelle on direktiivien sisältöjen tarkastelussa epäselvää direktiivin 2009/138/EY 185 artiklan 3 kohdan i alakohdan ja direktiivin 2002/83/EY 36 artiklan 1 kohdan, luettuna yhdessä liitteessä III olevan A kohdan 12 alakohdan kanssa (sekä direktiivin 2009/138/EY 185 artiklan 4 kohdan) säännösten tulkinta.
- 38 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan edellisessä kohdassa (ennen sulkumerkkejä) mainittujen direktiivien säännösten puolankielisten versioiden tekstillä on toisenlainen merkitys kuin säännösten englannin-, saksan- ja ranskankielisten versioiden tekstien käännöksillä.
- 39 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan ero on olennainen, sillä säännösten puolankielinen versio asettaa vakuutuksenantajalle ja tällaisen vakuutuksen myyvälle vakuutuksenottajalle suppeamman tiedonantovelvollisuuden kuin englannin-, saksan- ja ranskankielinen versio. Puolankielisen version mukaan on nimittäin ainoastaan ilmoitettava ”sijoitussidonnaisista vakuutuksista niiden perustana olevien varojen laji [puolaksi ”rodzaj”], kun taas englannin-, saksan- ja ranskankielinen versio velvollisuus ilmoittaa tiedot kohde-etuutena toimivien rahoitusvälineiden luonteesta, tyyppierittely ja ominaispiirteet.
- 40 Kun vakuutusrahaston kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen (sijoitusrahaston varat) muodostaa johdannainen (tai strukturoitu rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen), ero on olennainen. Mainittujen direktiivien säännösten puolankielisen version mukaan riittää, että ilmoitetaan kohde-etuuden laji, eli kerrotaan, että perustana on johdannainen (tai strukturoitu tuote).
- 41 Pääasian tilanteessa kantajalle, joka on kuluttaja, on kerrottu ainoastaan, että rahaston varat sijoitetaan todistuksiin, joiden tuotto perustuu indeksiin. Varat sijoitettiin 100 prosenttiin asti B1:n liikkeeseen laskemiin todistuksiin, joiden tuotto perustuu B2-indeksiin. Näiden sertifikaattien arvo olisi määritetty Puolan złoteissa.
- 42 Jos pidettäisiin oikeana säännösten puolankielistä sanamuotoa, jonka mukaan vaaditaan ilmoittamaan ”perustana olevien varojen laji [puolaksi ”rodzaj”]”, olisi näin ollen todettava, että vakuutuksen (ja de facto sijoituksen) tarjoajat ovat täyttäneet tällaisen vaatimuksen.

- 43 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan englannin-, saksan- ja ranskankieliset versiot asettavat sitä vastoin tiukemman vaatimuksen, koska on esitettävä kohde-etuutena olevan rahoitusvälineen laji ja lisäksi tiedot sen luonteesta, sen tyyppierittely ja sen ominaispiirteet. Tällaisten ominaispiirteiden esittämistä varten vaikuttaa olevan tarpeen samanlaisten tietojen antaminen kuin direktiivin 2004/39/EY 19 artiklan 3 kohdassa ja direktiivin 2014/65/EU 24 artiklan 4 kohdassa edellytetään, toisin sanoen monitahoista tietoa johdannaisista ja ehdotetuista sijoitusstrategioista; tähän tulisi sisältyä asianmukaista neuvontaa ja varoituksia kyseisiin rahoitusvälineisiin tehtäviin sijoituksiin ja erityisiin sijoitusstrategioihin sisältyvistä riskeistä. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mielestä kyseessä ovat erityisesti tiedot vakuutusenantajan tai laskenta-asiamiehen soveltamasta kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen arvonmääritysmenettelystä vakuutusturvan kestoaikana, tiedot johdannaiseen ja sen liikkeeseenlaskijaan liittyvistä riskeistä, mukaan lukien tiedot johdannaisen arvon ajallisista muutoksista, erityisistä tekijöistä, jotka ovat ratkaisevia näissä muutoksissa, ja niiden vaikutuksen asteesta arvoon.
- 44 Vaikuttaa siltä, että edellisen kohdan kaltaiset velvollisuudet voidaan lisäksi johtaa direktiivin 2009/138/EY 185 artiklan 4 kohdasta, joka vahvistaa vielä 185 artiklan 3 kohdan i alakohdan sisältöä (englannin-, saksan- ja ranskankielisissä versioissa), mutta puolankielisessä versiossa se ei sovi yhteen 185 artiklan 3 kohdan i alakohdan eri merkityksen kanssa.
- 45 Jos siis katsottaisiin, että direktiivin 2009/138/EY 185 artiklan 3 kohdan i alakohdan ja direktiivin 2002/83/EY 36 artiklan 1 kohdan säännösten, luettuna yhdessä liitteessä III olevan A kohdan 12 alakohdan kanssa, englannin-, saksan- ja ranskankielisten versioiden mukainen tulkinta on asianmukainen, niin pääasian olosuhteissa elinkeinonharjoittajat eivät täyttäneet asianmukaisesti tiedonantovelvollisuutta kuluttajaa kohtaan.
- 46 Kansallinen tuomioistuin onkin taipuvainen kyseisten säännösten tulkintaan, jossa muissa kieliversioissa kuin puolankielisessä versiossa annetaan kuluttajalle parempi suoja ja asetetaan vakuutusenantajalle ja tällaisen vakuutuksen myyntiin tarjoavalle vakuutusnottajalle laajempi tiedonantovelvollisuus. Kansalliselle tuomioistuimelle on kuitenkin epäselvää, voiko se antaa kuluttajalle tällaisen suojan. Näin ollen kansallinen tuomioistuin päätti esittää ennakkoratkaisukysymykset unionin tuomioistuimelle.
- 47 On huomattava, että pääasian olosuhteissa on kyse vain näennäisesti kuluttajansuojasta vakuutusmarkkinoilla ja de facto sellaisen kuluttajan suojasta, joka on hankkinut vakuutukseksi naamioidun sijoitustuotteen. Kuluttaja nimittäin hankki sijoituksen ja nimenomaan monimutkaisen sijoitustuotteen, johon sisältyy johdannainen, joka on vain ”paketoitu” ryhmähenkivakuutus sopimukseen.
- 48 Direktiivin 2014/65/EU johdanto-osan 27 ja 87 perustelukappaleen (direktiivin 2004/39/EY johdanto-osan kymmenes perustelukappale) perusteella, vaikka niitä

ei sovelleta vakuutusyhtiöihin, vaikuttaa perustellulta antaa erityinen suoja laajemmalla tiedonantovelvollisuudella myös kuluttajille, jotka tekevät henkivakuutus sopimuksia sijoitusrahaston kanssa (vakuutuksenottajina tai vakuutettuina ryhäsopimuksessa) silloin, kun sijoitusrahaston perustana on johdannainen (tai strukturoitu rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen). Tämä voidaan varmistaa asettamalla vakuutuksenantajille ja tällaisia vakuutuksia tarjoaville vakuutuksenottajille samat tiedonantovelvollisuudet eli vastaavat kuin direktiivin 2014/65/EU 24 artiklan 4 kohdassa ja direktiivin 2004/39/EY 19 artiklan 3 kohdassa säädetään.

- 49 Kansallisen tuomioistuimen mukaan se, että vakuutuksenantaja ja vakuutuksenottaja, joka myy vakuutuksen, joka ei tarjoa de facto vakuutusturvaa vaan on sijoitustuote, eivät anna kuluttajalle samoja tietoja kuin direktiivin 2014/65/EU 24 artiklan 4 kohdassa ja direktiivin 2004/39/EY 19 artiklan 3 kohdassa edellytetään, on direktiivin 2005/29/EY 5 artiklassa ja 7 artiklassa tarkoitettu harhaanjohtava sopimaton kaupallinen menettely.
- 50 Kansallisen tuomioistuimen epäilykset johtuvat siitä, että yhtäältä direktiivin 2014/65/EU johdanto-osan 27 [ja 87] perustelukappaleen sekä 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan [direktiivin 2004/39/EY johdanto-osan kymmenes perustelukappale ja 2 artiklan 1 kohdan a alakohta] mukaan näiden direktiivien säännöksiä ei sovelleta vakuutusyhtiöihin. Toisaalta kuitenkin ensinnäkin direktiivin 2014/65/EU johdanto-osan 87 perustelukappaleen mukaan on varmistettava yhtäläinen suoja kuluttajille vakuutus sopimuksiin paketoitujen sijoitusten osalta. Toiseksi, direktiivin 2005/29/EY johdanto-osan kymmennessä perustelukappaleessa viitataan tarpeeseen tarjota erityisen korkeatasoinen suoja kuluttajalle sellaisten rahoituspalvelutuotteiden markkinoilla, joihin liittyy suuri riski ja joista kielletään luomasta vääriä vaikutelmia. Tätä vahvistaa lisäksi tämän direktiivin 7 artiklan 5 kohtaan ja sen liitteeseen II sisältyvä viittaus direktiivin 2004/39/EY 19 artiklaan.
- 51 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin ei löytänyt ohjeita edellä mainittujen direktiivien säännösten oikeasta tulkinnasta unionin tuomioistuimen tähänastisesta oikeuskäytännöstä. Ainoat kaksi vastaavaa problematiikkaa (sijoitusrahastoon sidotut vakuutukset) koskevaa tuomiota, jotka ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin löysi, eivät anna vastausta esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin (tuomio 1.3.2012, Ángel Lorenzo González Alonso v. Nationale Nederlanden Vida Cia De Seguros y Reaseguros SAE, C-166/11, EU:C:2012:119 ja tuomio 29.4.2015, Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij NV v. Hubertus Wilhelm Van Leeuwen, C-51/13, EU:C:2015:286).
- 52 Ehdotettu vastaus ennakkoratkaisukysymyksiin
- 53 Näin ollen kansallinen tuomioistuin katsoo, että ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2009/138/EY 185 artiklan 3 kohdan i alakohtaa ja direktiivin 2002/83/EY 36 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä liitteessä III olevan A kohdan 12 alakohdan kanssa, on tulkittava siten kuin englannin-, saksan- ja

ranskankielisissä versioissa säädetään. Nämä säännökset on tulkittava siten, että kun on kyse sellaiseen sijoitusrahastoon (vakuutusrahastoon) sidotuista henkivakuutus sopimuksista, joiden perustana ovat johdannaiset (tai strukturoidut rahoitusvälineet, joihin sisältyy johdannaisia), vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja (joka tarjoaa tällaisen vakuutuksen) on velvollinen ilmoittamaan vakuutetulle kuluttajalle tiedot kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen (johdannainen tai strukturoitu rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen) luonteesta, tyyppierittelyn ja ominaispiirteet.

- 54 Toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että jos myydään de facto sijoitustuote, johon sisältyy johdannainen, vakuutuksenantajan ja vakuutuksenottajan (joka myy sijoitussidonnaisen vakuutuksen) on ilmoitettava kuluttajalle samat tiedot kuin direktiivin 2004/39/EY 19 artiklan 3 kohdassa ja direktiivin 2014/65/EU 24 artiklan 4 kohdassa vaaditaan, toisin sanoen monitahoista tietoa johdannaisista ja ehdotetuista sijoitusstrategioista; tähän tulisi sisältyä asianmukaista neuvontaa ja varoituksia kyseisiin rahoitusvälineisiin tehtäviin sijoituksiin ja erityisiin sijoitusstrategioihin sisältyvistä riskeistä, mukaan lukien erityisesti tiedot vakuutuksenantajan tai laskenta-asiamiehen soveltamasta kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen arvonmäärittämenetelmästä vakuutusturvan kestoaikana, tiedot johdannaiseen ja sen liikkeeseenlaskijaan liittyvistä riskeistä, mukaan lukien tiedot johdannaisen arvon ajallisista muutoksista, erityisistä tekijöistä, jotka ovat ratkaisevia näissä muutoksissa, ja niiden vaikutuksen asteesta arvoon.
- 55 Neljänteen kysymykseen on vastattava, että se, että vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja ei ilmoita kuluttajalle edellisessä kohdassa mainittuja tietoja, on direktiivin 2005/29/EY 5 artiklassa ja 7 artiklassa tarkoitettu harhaanjohtava sopimaton kaupallinen menettely.
- 56 Siinä tapauksessa, että kysymyksiin 1–4 vastataan edellä ehdotetulla tavalla, on tietenkin tarpeen vastata kysymyksiin 5 ja 6.
- 57 Koska kuluttajalle tieto hänen varojensa sijoittamisesta johdannaisiin (tai strukturoituihin rahoitusvälineisiin, joihin sisältyy johdannaisia) on niin merkityksellinen, että sen jättäminen selkeästi ilmoittamatta on direktiivin 2005/29/EY 5 artiklassa ja 7 artiklassa tarkoitettu harhaanjohtava sopimaton kaupallinen menettely, vastaavasti kuin välineen tarkkojen ominaispiirteiden ilmoittamatta jättäminen, mukaan lukien tiedot tällaisen välineen toimintaperiaatteista, olisi näin ollen viidenteen ja kuudenteen kysymykseen vastattava myöntävästi, vaikka todettaisiin, että direktiivin 2014/65/EU 24 artiklan 4 kohdan ja direktiivin 2004/39/EY 19 artiklan 3 kohdan määräyksiä ei voida soveltaa vakuutuksenantajaan eikä vakuutuksenottajaan, joka myy vakuutuksen, johon sisältyy vakuutusrahasto (koska direktiiviä ei sovelleta vakuutusyrityksiin kuten edellä on mainittu).